

V prihodnji slovniki uri se vzame sklanjatev v množini. Stvar pojde lažje in hitreje od rok ter samostojnost otrok se bo čim bolj uveljavljala. Dospela je tudi nova vaja: primerjevanje sklonov. Učenci se morajo dovesti do prevažnega spoznanja, da se nekateri skloni (n. pr. rodilnik ed., imenovalnik in tožilnik množ.) le na videz ujemajo, nikdar pa ne v obeh številih, t. j. vsak sklon ima svoje posebno označilo (označbo). To spoznanje je važno, kadar gre za določevanje sklonov, ker često pusti običajno vprašanje učenca na cedilu. N. pr.: Stopi urno h kravi! Kateri sklon je h kravi? Vprašati h komu stopiti, je nenavadno, torej kam?, kar je zopet nesigurno, ker temu odgovori lahko tožilnik. Sicer pa otroke srednje stopnje ne bomo že seznanjali z vsemi načini vprašanj po sklonih in odvisnih stavkih v členih, in vendar jih moramo usposobiti, da določijo katerikoli samostalni-kov sklon. V to svrhu ni nič drugega treba, nego da se postavi dotični samostalni-k v drugo število, iz ednine v množino ali obratno; često pa bo treba samostalni-k zameniti z drugim, morda drugega spola. N. pr.: Na kolo je sedel. Na kamen — kamne je sedel. Četrty sklon postane takoj očiten. Ali — V Maribor pojdem, v tuje kraje pojdem. Zadnji način določevanja sklonov je seveda šele mogoč, ko poznajo učenci tudi že sklonila moške in srednje sklanje.

Ako velim učenca, da mi naj izrazi izvestni samostalni-k v drugem številu, bo to gotovo pogodil in spoznal pravi sklon. Torej: Stopi urno h kravi — h kravam, je tretji sklon. Ugovor, da učenci rekcije predlagov ne poznajo, ne velja, ker morajo učenci tretjega (četrtega) šolskega leta po predloženih sistematičnih govornih (jezikovnih) vajah biti sposobni, da vsakdanje predloge in še več družega pravilno vežejo s samostalniki. Seveda samo pripovedovanje vsakdanjih banalnih dogodiljev po nekaterih boljših učencih, kakor je zdaj v modi, in nesistematski nazorni nauk brez takozvanih zglednih (nametilnih) stavkov ne vodi do potrebne sigurnosti ter ne utrja jezikovnega čuta. Zato pa bodo težave v spisovnem pouku na srednji in višji stopnji vedno večje.

Kar se tiče primerjevanja sklonov, pridejo na tej stopnji seve le samostalniki-kova sklonila v poštev, dočim služi pridevnik ali zaimek le bolj v ojačenju jezikovnega čuta. Sicer pa je pridevnik (prilastek) pri i-sklanjavi neobhodno potreben v ponazoritvah sklonov.

V tretji slovniki uri se naj sklanja n. pr. šolska soba (v obeh številih) ter se naj razvije in uri način vprašanja po rečeh. Učenci so posebej opozoriti, da naj vedno pazijo, kaj hoče učitelj z različno vprašalnicjo izvedeti, n. pr.: Kaj nese konj, (sedlo, tovor). Koga nese konj? Kje je tvoja sestra? (Na polju). Pri kom je? (Pri stari teti).

Ko je a-sklanjatev utrjena, se preide k moški sklanjavi. Vse težkoče in posebnosti se naj polagoma premagajo s temeljitim vežbanjem vsakega slučaja zase. Ali se naj sklanjajo imena živih stvari prej ko neživih, je brez pomena, glavno je le, da se težkoče grupirajo, da se često primerja v svrhu konstatacije enakosti ali razlik, katerih se priprosto ljudstvo ne zaveda. Pozneje se naj primerja moška sklanja tudi s srednjo.

Še nekaj besed o načinu sklanjalnih vaj. Prej kedar se je sklanjalo večinoma abstrahirano, sklon za sklonom, sedaj je na v modi, da se sklanja vsak samostalni-k izključno le v stavkih. Oba načina sta zgrešena. Sklanjatev v stavkih postane lahko dolgočasna, enolična in čas traja, ker se mora predelati mnogo samostalnikov, da se doseže potrebna sigurnost, pri nekaterih je pa treba opozoriti le na enega ali dva posebna sklona, (ki stopita iz pravila), ki ne sledita običajnemu pravilu (n. pr. otrok, las, zob).

Sklone mora boljši učenec znati tudi v obratnem redu povedati, da ga silimo k pozornosti in da se takim potom izognemo mehanskemu drilu. Neprimerno je sklanjati po sledečem načinu, ki sem ga slišal od nekega novega učenca: 1. sklon ali imenovalnik, kdo ali kaj: mlad jelen; 2. sklon ali rodilnik, koga ali česa: mladeža jelena... Ko enkrat učenec že dobera pozna vprašalnice, je ne-potrebno, jih pri vsaki priliki ponavljati, kar dela vajo le bêtežno ter odvrača pozornost učenca od glavnega, namreč od samostalnikov sklonov. Pri takih vajah zadostuje, ako boljši učenci počasno in razločno izgovarjajo posamezne sklone: le kdor kazni in meša sklone, se naj pozove, da jih šteje. Ako dela kak samostalni-k težkoče, se naj uri njegova sklanja v vseh variantah: najprej boljši učenci pravilno in razločno sklanjajo, potem slabši prostovoljno; nato se pozove naj-

bolj pasivni k vaji. Počasneje pa ne sme-mo predolgo puščati v pasivnosti. Ko vidim, da vaja po parkratni ponovitvi že »gre«, pozovemo slabiča A, k sklanji. A ne zna je. Kdo mu zna našo vajo prav lepo povedati? Mnogo se jih zgleda, da bi A. poučili! A. sramežljivo posluša in nato ponovi. Skoraj da že zna, pa se naj pozove čez par minut znova! Glavno pri vsaki vaji je, da držimo učenca v pozornosti, kar dosežemo s tem, da znamo obliko vaje o pravem času primerno spre-meniti.

Da se izognemo enolikosti stavkov, je treba, da sklanjamo samostalnike raz-nih vrst: imena žeb. živali, oprav, oro-dij, rastlin, poslopij... tudi vsaj eno ab-straktno ime. S tem damo učenecem neki duševni kapital na razpolago, katerega se s pridom poslužujejo pri podobnih doma-čih in drugih vajah.

(Dalje prihodnjič.)

Iz Jugoslavije.

— **Nova redakcija zakona o srednjih šolah.** Nar. Prosveta poroča: G. Ministar Prosvete odredil je komisijo koja će utvrditi definitivnu redakciju zakonskog projekta o srednjim školama. U ovu komisiju ulaze: 3 člana Gl. Prosvetnog Saveta, po 1 član svake sekcije Profesor. Društva, po 1 izaslanik svake pokrajinske uprave, načelnik za srednju nastavu u Min. Prosvete, administrativni inspektor i inspektor nastave, u Ministarstvu Prosvete. Kao članovi Gl. Pr. Saveta u tu komisiju ušli su: Dr. Bogdan Gavrilović, Dr. Čeda Mitrović i Pavle Stevanović. Rad komisije biće u Beogradu, i misli se da će u sastavu te komisije ući i onaj odbor koji je radio ovaj nacrt o sred. školama, i kome su bila g. g. Dr. A. Belić, M. Simić, M. Popović i Jeremija Živanović.

— **Pravni referent Min. Prosvete.** Nar. Prosveta poroča: Za pravnog referenta Min. Prosvete (za sva odeljenja) postavljen je g. Borivoje Stanković, književnik. Njemu će se upućivati na rad sve učiteljske krivice i predmeti za koje je potrebno naročito pravno mišljenje.

— **Praznik sv. apostolov Cirila in Metoda — državni praznik.** Višji šolski svet opozarja z razpisom z dne 20. maja 1921. št. 6469 na razpis z dne 29. julija 1920. št. 8333, na državni praznik dne 24. maja kot praznik slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda s pristavkom, da imajo slediti zahvalni službi božji v šolah tudi primerni nagovori. — V smislu razpisa višjega šolskega sveta z dne 10. aprila 1922. št. 4856 se morajo vršiti dne 24. maja po šolah protialkoholna predavanja. Ta dan je pouka prost. Opomba: Kakor smo preiel sedaj informacije, ostane odlok višjega šolskega sveta z dne 29. julija 1920 nadalje v veljavi in s tem popravljamo tozadevni odstavek v zadnji »listnici«. — Uredn.

— **Kraljeva zahvala.** Njega Velikanstvo kralj Aleksander je izrekel kr. zalogi šolskih knjig in učil v Ljubljani za knjigo, Sič Albert, Narodni okraski na pirih in kožuhih, ki jo je šolska zaloga poklonila Njega Velikanstvu kralju, potom pokrajinskega namestnika za Slovenijo Hribarja svojo srčno zahvalo.

— **Višja pedagoška šola v Beogradu.** Nov. Pros. poroča: Rešenjem G. Ministra Prosvete za zgradu Više Pedagoške Škole uzeta su sva odeljenja predjašnje Druge Beogradske Gimnazije na Bataldžamiji. Nemanje lokalna, bila je največja smetnja za otvaranje ove škole, a sada će i ovo pitanje biti privedeno kraju. Početkom iduće školske godine otpočeće redovan rad u ovoj školi.

— **Opozorjamo na razpis učiteljskih služb na Vurbergu pri Ptuj.** Moški učni moči je zasigurana prosta nemobilirana sobica s prosto kurjavo. Kraj romantičen in prebivalstvo šoli naklonjeno.

— **O ruski lakoti** je predaval dne 14. t. m. g. Preobraženskij na ljubljanski univerzi. Zanimivo predavanje je podalo tako strašno sliko groznih razmer v gladijoči Rusiji, da je privabilo solze v oči navzočih. Pomoč za preostanke nešteti žrtve je nujna! Nabiralna pola za pomoč gladijočim v Rusiji je tudi na razpolago v pisarni tajništva. Tovariši(-ice), odzovite se!

— **Majniški izlet za šole ljubljanske okolice** ki je bilo domenično na zborovanju se vrši 27. t. m. Prijavljena vodstva so dobila točna obvestila. Gledališka predstava se vrši istodobno na inicijativno našeg vodstva za okoliško mladino ob znižanih cenah v drami. Naši šoli še neprijavljene šole naj morebitno udeležbo javijo gledališki upravi do 23. t. m., sicer zasede mestna mladina. Igra: Peterčkov sanje, začetek ob 14. uri, konec ob 16. uri. — Šolsko vodstvo v Preserju.

— **Abiturijentom mariborskega učiteljskega iz 1. 1892. Naša 30letnica.** Iz pičlih poročil posnamem, da med večino tovarišev ni razpoloženja za moj predlog. Zato odložim prireditev 30letnice. — D. Se-rajnik.

— **Tovariši maturanti iz leta 1897!** Tovariš Humek Vas je pozval, da se izjavite, ako ste vsi za moj predlog, da proslavimo 25 letnico učiteljstva na skromen način v Trbovljah. Dovedla me je do tega predloga v prvi vrsti srčna želja, da bi Vas mogel ravno v Trbovljah, kraju mojega 25 letnega delovanja in centru delavstva Jugoslavije — vsaj delavci smo vsi — pozdraviti in prišiniti po dolgih 25 letih prav po bratovsko na svoje srce, v drugi vrsti pa tudi praktično stališče, da bi Vam naši prijazni rudniški gospodje inženirji razkazali znamenite trboveljske jame in druge moderne naprave spadaioče v rudniško stroko. Sestanek bi pa moral biti na Binkoštni ponedeljek, ne na nedeljo, kakor je menil prijatelj Humek, ker v torek po Binkoštih je delavni dan in le takrat se lahko ogleda rudnik, ko je vse delo v obratu. Za prenočišča bodem že poskrbel. Ne preišlujite torej dolgo ker čas je kratek ter pišite vsi tovarišu Humeku v Maribor drobno pisemce z edino in odločno vsebino: »Živio Trbovlje!« Zdravo! Tone Kuhar.

— **Šolska mladina v Mengšu** je darovala za pirhe neodrešenim bratom 526 K, stradajoči ruski deci pa 400 K 40 h.

— **Rdeči križ 100.000 K za »Dom kraljice Marije«.** Na svojem občem zboru dne 11. t. m. je društvo »Rdeči križ« soglasno sklenilo, da prispeva 100.000 K za »Dom kraljice Marije« z motivacijo, da je v času miru tudi »Rdečega križa« dolžnost, skrbeti za duševno in telesno zdrav pomlad. Dalje je bil soglasno sprejet predlog gosp. nadučitelja Šege, da je pozvati vse podružnice »Rdečega Križa«, naj takisto prispevaio primerne vsote za »Dečij in materinski dom«. V pripravljani odbor za zgraditev »Dečijega in materinskega doma« je »Rdeči Križ« delegiral kot svojega zastopnika gosp. dr. Viljema Krejčija, odvetnika v Ljubljani.

— **2000 K za »Dom kraljice Marije«** je prispevala občina Čerklje pri Kranju. Čast in slava občini, ki hoče na tako plemenit način proslaviti spomin na poroko našega kralja in njegove visoke družice. Saj je on sam izrazil željo, naj se porabi denar namesto za svatbene svečanosti in darove za humanitarne in kulturne namene.

Vestnik učit. ženskih ročnih del.

»ŽENSKA ROČNA DELA IN UČITE-LJICE«.

(Piše: R. S.)

(Dalje.)

Hrvatice si napravijo pri trenju lana trojno predivo. Najlepše povescmo, kakor svila mehko in svetlo, spredejo za oblačilno platno. To okrasijo z vezeninami, ki so primerne samo za domače platno, in si zašijejo praznično obleko.

Domače platno je zelo trpežno. Žena, ki je sama pridelala in izdelala obleko, zna ceniti trud, zato varuje, snaži in hrani dobro take zaklade.

Narodna noša ni tako spremenljiva kakor moda, ki se je vgnezdila, ali pa so si jo vstvarila naša dekleta, slabo posnemaje mestno modo. Ta moda včasih res žali oko, ker ne pristofja krepkim, kmečkim postavam, ne obutju in drugim po-deželnim navadam. Žalostno je gledati, kako se mučijo dekleta na njihovih v oblekah, ki jih moda res ni vstvarila za delo in hojo, ampak za dame sedeče v avtomobilih. Blago, iz katerega so izdelane mnogokrat take obleke je primerno in namenjeno za salone ali promenade, ne pa za žetev, za okopavanje krompirja. Nesoliden utis, ki ga napravi delavka odeta v tako oblačilo ni edino zlo. Obleka, katere blago in kraj ne odgovarjata njenemu namenu se trga zelo hitro. Vsled tega je naraslo število šivilj na deželi. Število oblek, ki jih človek porabi, se je pomnožilo gotovo desetkrat.

Zanimivo bi bilo preračunati, če pomeni opustitev domače preje, ter raba cenejega tovarniškega blaga dobiček v narodnem gospodarstvu. Presti ni treba, dragoceni čas se lahko vporabi za nujnejša opravila. Tako se splošno računa! A pokazalo se je, da se dandanes porabi mnogo več časa za šivanje in krpanje nego prej za prejo, šivanje, krpanje in vezenje vkup. Šivanje je zadobilo na važnosti v isti meri kakor je preja pojemala. Postal je najpotrebnejša panoga ročnega dela. Tudi za šolo je velikega pomena.

vendar ne moremo trditi, da je ta panoga ročnega dela edinole potrebna in tako vzgojevalne važnosti, da bi se njej na ljubo zbrisale vse druge tehnike iz učnega načrta.

Učni načrt zapove šivanje krpe, na kateri tekmujejo razni ubodi in šivi za prednost in važnost. Zdaj, ko učenke le težko dobivajo material za izdelovanje raznega perila, nam ugaja uvedba take krpe. Veliko ne stane, saj se dobi doma kos, četudi starega platna in vadimo: prednji ubod, zadnji ubod, ometca itd. Dekle dobi prvo potrebno ročnost v šivanju in spozna razne ubode, šive, robe itd. Nauk, kje bi se rabil eden ali drugi teh šivov ostane teoretičen in to je senčna stran tiste krpe. Po teh vajah sledi po učnem načrtu šivanje perila. Če deklica prikoji in zašije vse predmete, kakor veva učni načrt, ter si potem zabeleži v posebni knjižici še teorijo tega dela, ima dobro podlago za nadaljevanje uka v šivanju, kolikor ga potrebuje v družini. Po-steljino perilo, žensko in moško, spodnje oblačilo, smo prikojevale in šivale na ljudski šoli, na meščanski šoli in pozneje še enkrat na učiteljski. Na ljudski šoli so bili izdelki preprosti, na meščanski šoli okrašeni z vezeninami in na učiteljski je delala vsaka učenka po lastnem okusu.

Če bi se začel uk v prikojevanju in šivanju perila z izdelovanjem perila za novorojenčke, bi bila prvi strah in nesigurnost pri prikojevanju premagana, naslednje delo olajšano.

(Dalje sledi.)

Naša gospodarska organizacija.

— **g. Članarina in darila za učiteljski konvikt v Ljubljani.** Tov. Zora Dolničarjeva z Ježice 25 Din. Tov. Josip Zakrajšek z Blatne Brezovice 2.50 Din. Iz Borovnice so poslali v spomin umrlih kleginj Pavle Beličeve in Pavle Černetove: Cigoj-Sterlekar Josipina 5 Din. Čladek Marija 5 Din. Mazi Lina 5 Din. Papler Ida 5 Din. Petrič Minka 5 Din. Smole Izidor 5 Din. Španger Alojzij 5 Din., Žirovnik Janko 10 Din, skupno 45 Din.

— **g. Rezervni sklad, Prostovolni organizacijski davek — 1922.** (Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.) 7. izkaz. Po 65 Din: Učiteljski zbor — Leitersberg — Krčevina pri Mariboru. Darovali so 5 Din: Pučelik Miroslav, Tušak Franjo, Haberman Franc, Šegula Josip, Ana Mešičkova, Marija Medvedova, Milka Wachova, Mara Opašičeva, Ljuba Pirkmajerjeva, Angela Kristlova, Olga Rakuševa, Marta Jurkova in Viktorija Ljubljani.

— **g. Ljubenwallnerjeva.** Po 50 Din: Učitelstvo — Sv. Lovrenc na Dravi, polju. Prispevali so 10 Din: Sel Ivan, Nežica Mlakarjeva, Mravljie Slavo, Marica Osenjakova ter Emica Ungerjeva. Po 35 Din: Učitelstvo dekliske šole — Ptuska okolica. Po 20 Din: Minkuš Avg. — Trdkova. Prekmurje: šolsko vodstvo — Št. Janž, Dolenjsko, Po 12.50 Din: Zora Dolničarjeva — Ježica. Po 15 Din: Učitelstvo — Tržišče pri Mokronogu. Po 10 Din: Šolsko vodstvo — Zaloz, p. Komenda; Benedek Josip, Roza Golijeva — Ljubljana: Vodé Anton — Rudnik pri Ljubljani. Po 7.50 Din: Mira Maurinova — Kočevska Reka. Po 5 Din: Michler Ivan — Vrhnika. — Današnji izkaz 270 Din. Prej izkazanih 6729 Din. Skupaj 6999 Din. — Ivan Petrič, Ljubljana VII., Gasliška cesta 172.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz glavnega odbora UJU v Beogradu.

— **Seja Glavnega Odbora UJU dne 5. jun. t. l. v Sarajevu.** Po odluci Izvršnog Odbora našeg Udruženja puna sednica Glavnog Odbora Udruženja Jugoslovenskog Učitelstva održaće se 5. juna tg. u Sarajevu. Pozivaju se svi članovi Glavnog Odbora da ovoga dana neuzostavno budu u Sarajevu.

Iz poverjenistva UJU v Ljubljani.

— **Seja širjega sosveta UJU pov. Ljubljana** bi se morala po sklepu ožjega sosveta vršiti dne 6. junija t. l. (na binkoštni torek). Ker se pa nenadoma sklicuje seja glavnega odbora UJU na dan 5. junija v Sarajevu, ki se je morajo udeležiti tudi naši zastopniki, smo prisiljeni preložiti seja širjega sosveta našega poverjenistva na 10. junija (sobota) ozir. 12. junija (ponedeljek). Člani širjega sosveta (ožji sosvet in vsi predsedniki okrajnih društev) naj se izjavijo, kateri dan jim je bolj prikladen. Na željo večine se bo ozi-